

Plan för arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Läsåret 2016/17

Bakgrund:

Två lagar styr skolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling; Diskrimineringslagen samt Skollagen (6:e kapitlet). Innebörden i lagarna har ett gemensamt syfte, att skydda barn och elever mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Båda lagarna ställer krav på att skolan bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter och för att förebygga trakasserier och kränkande behandling. Om sådana äger rum i eller i samband med verksamheten är skolhuvudmannen skyldig att utreda och åtgärda det inträffade. En årlig plan för att förebygga och förhindra kränkande behandling ska upprättas och gälla för ett år i taget. Planen ska både fungera i det förebyggande arbetet och vid akuta situationer. Planen ska innehålla en översikt över de insatser som behövs för att förebygga kränkande behandling och ange vilka insatser som ska genomföras det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna som har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Rutiner för akuta åtgärder och uppföljande insatser ska också finnas med, liksom en tydlig ansvarsfördelning mellan rektor och övrig personal. Eleverna ska beredas möjlighet att medverka i planen.

Olsboskolans förhållningssätt:

All verksamhet i skolan (skola samt fritidshem) ska präglas av ett demokratiskt förhållningssätt. Vi ska främja förståelse för andra människor. Ingen i skolan ska utsättas för mobbning eller kränkande behandling som äger rum mellan elever, såväl som mellan personal och elever. Alla tendenser till diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ska aktivt bekämpas med kunskap, öppna diskussioner och ett aktivt värdegrundsarbete. Skolan ska värna om människans okränkbara värde och diskussioner kring förhållningssätt och bemötande pågår ständigt på skolan.

Definition av relevanta begrepp:

Diskrimineringsgrunder: Kategorier av personer eller karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen. De 7 diskrimineringsgrunderna är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. En diskriminerande handling behöver inte vara medveten eller aktiv.

Likabehandling: Alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett om de omfattas av någon diskrimineringsgrund.

Trakasserier: Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier är en aktiv,

medveten handling som kränker en person. Sexuella trakasserier innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

Kränkande behandling: ett uppträdande som utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker ett barns/elevs värdighet.

Mobbning: Upprepade kränkningar, samt obalans i makt mellan den som kränker och den som kränks.

En viktig utgångspunkt är att den som uppger sig ha blivit kränkt, alltid tas på allvar. Kränkningar kan vara:

- Fysiska, såsom att bli utsatt för slag och knuffar
- Verbala, såsom att bli hotad, att bli kallad för hora eller bög
- Psykosociala, såsom att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning.
- Text och bildburna, t ex via olika sociala medier.

Olsboskolans mål:

Verksamheten präglas av respekt där både elever och personal bemöter varandra med hänsyn. Verksamheten är trygg, fri från diskriminering och annan kränkande behandling.

Ansvarsfördelning:

Rektors ansvar:

- Se till att all personal alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering och annan kränkande behandling inte är tillåten i verksamheten.
- Se till att det finns rutiner för hur elever och deras vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.
- Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter, samt motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, samt annan kränkande behandling.
- Årligen upprätta, utvärdera och revidera en plan mot kränkande behandling i samarbete med personal, elever och vårdnadshavare.
- Beskriva hur eleverna medverkar i det främjande förebyggande arbetet.
- Om verksamheten får kännedom om att diskriminering eller annan kränkande behandling förekommer, se till att utredning görs och att åtgärder vidtas.
- Informera huvudmannen. (skolchef)
- Se till att personalen har ett gemensamt system för dokumentation vad gäller utredning och åtgärder.
- Se till att personalen bereds tid för diskussion, reflektion och dokumentation där så krävs.
- Bevaka att utredda fall där personalen ifråga är berörd, följs upp

Personalens ansvar:

- Följa den årligen upprättade planen mot kränkande behandling.
- Ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som han/hon förmedlar i sitt yrke.
- Med regelbundenhet ta upp skolans ordningsregler till diskussion med eleverna.
- Se till att eleverna är delaktiga i översyn/revidering av skolans ordningsregler. Det sker via klassråd och elevråd.
- Se till att åtgärder vidtas då diskriminering eller annan kränkande behandling misstänks/anmäls/upptäcks.
- Dokumentera misstänkt/anmäld/upptäckt diskriminering och annan kränkande behandling och de åtgärder som vidtas.

Elevens rätt till stöd:

Det är den utsatte eleven som avgör om ett beteende eller en handling är oönskad eller kränkande. Alla har inte den verbala förmågan att säga ifrån. Alla förstår inte heller alltid att det är fel. Ibland måste den vuxne gå in och stötta och säga till den utsatte att den inte ska behöva höra kränkningar. Eleven har rätt att få stöd och hjälp när han/hon känner sig kränkt. Elevens upplevelse av kränkning får inte avfärdas. Eleven har rätt att bli tagen på allvar och få stöd. Åtgärderna ska i möjligaste mån ske i samråd med eleven. Personalen i skolan har dock alltid ett vuxenansvar att skydda barn och elever från att fara illa. Personalen har ett ansvar för de elever som inte själva förstår att de kränks.

Upprättande av årlig plan mot diskriminering, trakasserier och övrig kränkande behandling:**Mål:**

Olsboskolan ska ha en årlig plan mot diskriminering, trakasserier och övrig kränkande behandling som syftar till att förverkliga skolans mål, se ovan. Planen inbegriper träningsklubben, gymnasiesär, grundsär samt även fritidshemmet/fritidsklubben. Mål i det förebyggande arbetet som är specifikt för de olika skolenheterna anges där så är fallet.

Aktivitet:

- Vi upprättar en ny, årlig plan mot kränkande behandling under slutet av vt-17.
- Planen upprättas i samråd med personal, elever och föräldrarådsrepresentanter. Vid slutet av LÅ 16/17 utvärderas och revideras planen. Dessa synpunkter redovisas i den årliga kvalitetsredovisningen.
- Våra intentioner vad gäller det förebyggande arbetet ska genomföras under läsåret.

Tidpunkt: maj-juni-2017 utvärderas och revideras planen

Ansvar: Rektor, Olsboskolan

Tidpunkt: Under hela läsåret genomförs intentionerna i planen.

Ansvar: Samtliga arbetstagare på Olsboskolan.

Utvärdering, kontrollfrågor:

- Vad har vi åtagit oss att göra under året? Har det blivit gjort? Om inte, varför och vem bär ansvaret?
- Har vi nått vårt mål? Om inte, varför? Var målen för högt satta eller var åtgärderna felaktiga eller otillräckliga?
- Vi nådde målet. Vad beror det på?
- Hur använder vi våra erfarenheter till nästa års plan?
- Har åtgärderna gett positiv effekt? Hur kan vi se det?

Utvärdering av föregående läsårs plan:

I samband med årets utvärdering av handlingsplanen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling har arbetslaget som stöd använt sig av skolverkets material BRUK (bedömning reflektion utveckling kvalitet) punkt 2.5 som berör just diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Utifrån den kan vi se att skolan har goda rutiner för att upptäcka, motverka och åtgärda detta. Detta är ett område som arbetas med kontinuerligt och ses som en mycket viktig del av skolans arbete. Några av de funderingar kring detta som personalen lyfter fram är att:

- *Personal finns med eleverna och kan ”skydda dem mot kränkande behandling.*
- *Vi som personal tänker på hur vi pratar inför våra elever för att undvika kränkande behandling.*
- *Personalen tänker och agerar utifrån varje individ och dess förmågor och intressen, oavsett kön och etnisk bakgrund.*
- *Pågående diskussioner där personalen diskuterar hur de ska arbeta för att inte kränkande behandling skall uppkomma.*
- *Tydliga handlingsplaner finns att ta till om så krävs och det är positivt.*
- *Personalen arbetar synkroniserat och har ett gemensamt förhållningssätt.*
- *Vid konflikter, oavsett om det gäller om det gäller elev – elev eller elev – personal så tas de på allvar och utreds direkt.*
- *Viktigt att eleverna känner sig trygga i skolan och har förtroende för oss lärare. Vi måste därför vara goda förebilder som fokuserar på det positiva hos eleverna och på det som fungerar bra.*
- *Vi har ett nära och bra samarbete med vårdnadshavare kring allt som rör elevernas skolgång.*
- *Det är svårt att finna blanketten som skall fyllas i då kränkande behandling uppstår.*

- *Då man aldrig kan garantera att man alltid hör allt som sägs eller ser allt som händer mellan eleverna kan man aldrig vara helt säker på att det inte inträffar händelser där någon elev känner sig kränkt.*
- *När eleverna inte själva har förmågan att förmedla och uttrycka sig så måste personalen fungera som elevernas "språkrör".*
- *Vi vuxna finns med eleverna under större delen av skoldagen och är uppmärksamma på om eleverna kränker varandra.*
- *Vi arbetar med att förebygga och "ringa in" situationer där vi vet och tror att det kan uppstå konflikter, t.es. i omklädningsrum och under rasten.*
- *Det finns tillfällen då det är svårare att uppmärksamma trakasserier; i pojkarnas omklädningsrum, kommunikation över internet, ifrån taxin till klassrummet samt i taxin.*
- *Med hjälp av bildstöd på iPad har eleverna kunnat reflektera över otrygghet i sin skolmiljö.*
- *På utvecklingssamtalen diskuterar vi trygghet och trivsel med elever och föräldrar.*
- *Vi tänker på hur vi bemöter och pratar inför våra elever.*
- *Tolk används vid behov, t ex vid IUP samtal för vissa elever.*
- *Vi har uppmärksammat de traditioner som finns i Sverige, inte så många i andra kulturer.*
- *Vi utgår från eleven som individ, på ett mer könsneutralt sätt.*
- *Vi tänker utifrån varje individs förmågor och intressen och inte utifrån kön.*
- *Vi försöker se till att skolans inne och utemiljöer är tillgängliga för våra elever, under läsåret har två dörröppnare till innerdörrar installerats, så att rullstolsburna elever själva kan ta sig in och ut genom dörren.*
- *Inget fall av kränkande behandling har dokumenterats detta läsår. Rutinerna kring detta är dock kända av skolpersonalen.*
- *Vi har haft ett temaarbete kring kropp och hälsa, som vi kallat "Stopp min kropp" där målet var att eleverna lär sig gränser mellan dig och mig, t ex hur nära vi står varandra när vi pratar, vilka kroppsdelar som är privata och att man bestämmer själv vilka man vill krama.*
- *I vissa elevgrupper har vi arbetat med "livskunskap" där fokus har legat på att eleverna ska få en inblick i hur konsekvenser av sitt eget samt andras handlingar kan ta sig uttryck.*
- *Vi har under läsåret arbetat med likheter/ olikheter som finns mellan olika religioner och trosuppfattningar.*
- *En "elevvänlig" handlingsplan med bildstöd har upprättats, som är ett stöd i samtalen med enskilda elever om diskriminering, kränkningar mm.*
- *Det är lätt att falla in i ett traditionellt tänkande kring kön.*
- *Vi arbetar med eleverna för att medvetandegöra dem om att det ska råda jämställdhet mellan könen.*
- *Vi försöker ge eleverna strategier för att de inte ska hamna i situationer som leder till kränkningar.*
- *Vi använder sociala berättelser och seriesamtal.*

Information till personal

Alla anställda på Olsboskolan ska informeras om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling, som uttrycks i Skollagen, samt Diskrimineringslagen. All personal ska få information om den årligen upprättade planen. Personalen informerar föräldrar/vårdnadshavare om arbetet med att förebygga diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Utifrån behov och förutsättningar i elevgrupperna arbetar vi med att tydliggöra skolans mål och vision ang detta.

Tidpunkt: arbetsplatsträff augusti/september-14. Föräldramöte september - oktober14.

Information till elever:

Vårt mål är att alla våra elever ska trivas och känna sig trygga i skolan, med varandra och med personal. Trygghet och trivsel är en förutsättning för en bra lärandesituation. Om du som elev någon gång blir utsatt för diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling är det viktigt att du kontaktar någon vuxen på skolan som du känner förtroende för.

Information till förälder/vårdnadshavare:

Om du misstänker att ditt eller något annat barn utsätts för kränkande behandling, kontakta ditt barns lärare eller rektor på skolan. Det kan vara svårt som förälder att ta till sig att ens eget barn skulle kunna kränka/trakassera andra. Men om det är så måste du göra något åt det. Om du misstänker att ditt barn utsätter andra för kränkande behandling råder vi dig som förälder att göra helt klart för barnet att du inte accepterar beteendet och att du ser mycket allvarligt på det inträffade. Även i detta fall kan det vara bra att kontakta ditt barns lärare eller rektor.

Kartläggning:

Mål

Personal på skolan ska få kunskap om ev förekomst av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling för att utforma relevanta åtgärder.

Aktivitet:

- Eleverna reflekterar över ev otrygga platser i verksamheten. Detta görs på klassråd och lyfts till elevråd 2 ggr/termin.
- Frågor om trygghet och trivsel tas upp på utvecklingssamtalet varje termin.
- I arbetslaget reflekteras över bl a följande frågeställningar:
- Hur ser elevers frånvaro ut och vad beror den på?
- Finns det en jargong bland elever och/eller personal som elever kan uppleva som kränkande?

- Pratar vi över huvudet på våra elever?
- Behöver våra ordningsregler ses över?
- Arbetslaget lyfter frågan vid varje klassplanering.
- Hur ser våra läromedel ut? Kan de uppfattas som kränkande? Kan de förmedla en stereotyp och normgivande bild av t ex invandrargrupper, homosexuella, människor med funktionshinder?
- Tillämpas ett genusperspektiv i undervisningen?
- Hur får vi vårdnadshavare mer delaktiga i skolans verksamhet?

Ansvar:

- Klasslärare, i samarbete med övrig personal i arbetslaget.

Tidpunkt:

- Löpande

Uppsikt/Upptäckt:

Mål:

Att upptäcka och vidta omedelbara åtgärder om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling skulle förekomma.

Aktivitet:

- På varje rast ska det finnas vuxna på skolgården, samt i de lokaler där många elever vistas, t ex på fritids. Ett rastvaktsschema ska upprättas vid läsårsstart.
- Uppföljning och förebyggande arbete med t ex seriesamtal och sociala berättelser, gemensamt förhållningssätt.
- Diskutera med kollegor som stöd. Vara lyhörd vid alla aktiviteter i skolan, lektionstid såväl som raster och fritidstid.
- Fritidspersonal har "ansvarsbarn" enligt ett rullande schema som färgmarkeras.
- Grundsärelverna på PerOls erbjuds olika val inför rastverksamhet. Personal deltar alltid i rastverksamheten.
- Grundsärelverna på Risbro har vuxenstöd med sig vid besök på fritids.
- Personalen planerar utflykter och friluftsdagar så att alla elever ges förutsättning att delta.

Ansvar:

- Klasslärare i arbetslaget
- Fritidspersonal

Tidpunkt:

- Läsårsstart

Aktivitet:

- På arbetsplatsträffar och fritidsträffar diskuterar, reflekterar och ifrågasätter vi regelbundet vårt förhållningssätt gentemot elever och varandra, de normer och värderingar som skolan förmedlar, genom sin organisation och undervisning. En ständig punkt på dagordningen är ”Arbetsmiljö”.

Ansvar:

- Rektor

Tidpunkt

- Löpande

Rutiner för utredning och dokumentation

Utredning

Vid kännedom om att kränkning/trakassering har, eller kan ha inträffat ska uppgifterna utredas skyndsamt. Utredning ska alltid ske med största möjliga hänsyn till den utsatte och övriga inblandade. Utredningen bör allsidigt belysa vad som inträffat och omfatta både den som blivit utsatt och den/de som utövat kränkningen/trakasseringen. Vårdnadshavare till båda parter ska informeras. Vid varje enskilt fall bör en bedömning göras av hur allvarlig kränkningen är, om anmälan till socialtjänst eller polis ska göras och om skolan behöver hjälp av andra insatser t ex psykolog. Det finns ingen lagstadgad skyldighet för skolan att polisanmäla en elev som begått brott. Vid händelser som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa ska Arbetsmiljöverket underrättas. Utredningen dokumenteras enligt bilaga 1 och innehåller även uppföljning.

På Olsboskolan utreder vi kränkningar/trakasserier enligt följande:

- Vid kännedom om att kränkning/trakasserier har inträffat ska rektor informeras.
- Om den/de som kränkt/trakasseras går på samma skola ska skolpersonalen höra deras version. Om den/de går på en annan skola ska berörd rektor kontaktas. När personal misstänks ha kränkt/trakasserat elever ska rektor alltid ansvara för utredningen. Samtalets syfte är att undersöka vad som hänt och tillsammans hitta en lösning. Kränkningarna/trakasserier måste upphöra omedelbart. Ett uppföljningssamtal planeras alltid in.
- Vårdnadshavare till berörda kontaktas så snart båda parter version inkommit.
- Det inträffade ska dokumenteras på särskild blankett, se bilaga. Bilagan skickas till skolhuvudmannen (skolchef) för kännedom.

Ansvar:

- Rektor, samt klasslärare

Specifika åtgärder utifrån diskrimineringsgrunder:

Funktionshinder:

Mål:

På Olsboskolan ska alla elever ha samma rättigheter och möjligheter oavsett funktionshinder. Inga elever ska känna sig utsatta för diskriminering eller trakasserier på grund av det.

Aktivitet:

- Personal som är rastvakter på alla raster. Scheman sätts upp i klassrummet där behov finns
- Personal vid taxivänt
- Vi ser över skolans egna ute och innemiljöer vad det gäller att göra lokalerna tillgängliga för eleverna.
- Vi informerar lokalansvariga (NVK) om bristerna vad gäller tillgänglighet. (t ex dörröppnare till vissa inner och ytterdörrar).
- Elever som har behov av det har egen ansvarspersonal vid sin sida både i skolvardagen samt under fritidstid.

Ansvar:

- All personal samt rektor

Tidpunkt:

- Löpande

Etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning**Mål:**

På Olsboskolan ska alla elever oavsett etnisk eller kulturell tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning ha samma rättigheter och möjligheter. Inga elever ska känna sig utsatta för diskriminering eller trakasserier på grund av det.

Aktivitet:

- Vid behov används alltid tolk i kontakt med vårdnadshavare med annat modersmål.
- Skolverkets informationsskrift om särskolan, riktad till föräldrar finns på skolans hemsida och vid en första kontakt med grundsärskolan som skolform finns denna alltid med.
- Uppmärksammar olika traditioner och festligheter i olika kulturer.

Ansvar:

- Klasslärare

Tidpunkt:

- Löpande

Sexuell läggning:**Mål:**

Olsboskolan ska arbeta för ökad förståelse för olika sexuell läggning och könsöverskridande identitet. Inga elever ska känna sig utsatta för diskriminering eller trakasserier på grund av det.

Aktivitet:

- Ingår i det löpande värdegrundsarbetet som vi alla är ålagda att arbeta med.

Ansvar:

- All personal

Tidpunkt:

- Löpande

Kön**Mål:**

All verksamhet på Olsboskolan ska genomsyras av ett könsperspektiv för att öka jämställdheten. Inga elever ska känna sig utsatta för diskriminering eller trakasserier p g a kön.

Aktivitet:

- Vi tänker utifrån varje individs förmågor och intressen och inte utifrån kön. Med vissa elever behöver vi arbeta med att stärka deras identitet, även när det gäller kön. Detta sker i värdegrundsarbetet.

Ansvar:

- All personal

Tidpunkt:

- Löpande

Annan kränkande behandling:**Mål:**

Inga elever på vår skola ska utsättas för kränkande behandling

Aktivitet:

- All personal måste fortlöpande diskutera våra förhållningssätt.
- Vikten av ett gemensamt förhållningssätt med nolltolerans vid kränkande behandling.
- De olika klasserna använder olika typer av värdegrundsmaterial.

Ansvar:

- All personal

Tidpunkt:

- Löpande, t ex vid arbetslagsträffar, samt arbetsplatsträffar.